TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2016. gada 9. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums — Kopienas augu šķirņu aizsardzība — Regula (EK) Nr. 2100/94 — Pārkāpums — Saprātīga kompensācija — Nodarīto zaudējumu atlīdzināšana — Tiesas izdevumi un ārpustiesas izdevumi

Lieta C-481/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 16. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 30. oktobrī, tiesvedībā

Jørn Hansson

pret

Jungpflanzen Grünewald GmbH .

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits (referents) un M. Bergere [*M. Berger*],

ģenerāladvokāts H. Saugmandsgors Ē [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 12. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *J. Hansson* vārdā – *G. Würtenberger*, *Rechtsanwalt*,

— *Jungpflanzen Grünewald GmbH* vārdā – *T. Leidereiter*, *Rechtsanwalt*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *B. Schima* un *F. Wilman*, kā arī *I. Galindo Martín* un *B. Eggers*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 4. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1994. gada 27. jūlija Regulu (EK) Nr. 2100/94 par Kopienas augu šķirņu aizsardzību (OV 1994, L 227, 1. lpp.), kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp., un labojums – OV 2004, L 195, 16. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Jørn Hansson* un *Jungpflanzen Grünewald GmbH* (turpmāk tekstā – "*Jungpflanzen*") par tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kas nodarīti ar aizsargātas Kopienas augu šķirnes pārkāpumu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 2100/94

3 Saskaņā ar Regulas Nr. 2100/94 11. pantu tiesības uz Kopienas augu šķirņu aizsardzību ir "selekcionāram", proti, "personai, kas selekcionējusi vai atklājusi un attīstījusi attiecīgo šķirni, vai viņas tiesību pārņēmējam".

4 Šīs regulas 13. pantā "Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašnieka tiesības un aizliegtās darbības" ir noteikts:

"1. Kopienas augu šķirņu aizsardzības nolūks ir panākt, ka Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašnieks vai īpašnieki, kas šeit turpmāk saukti par "īpašnieku", ir tiesīgi veikt darbības, kas izklāstītas 2. punktā.

2. Neierobežojot 15. un 16. pantu, attiecībā uz šķirnes komponentiem vai no aizsargājamās šķirnes ievākto materiālu, šeit turpmāk abi saukti "materiāls", vajadzīga īpašnieka atļauja šādām darbībām:

a) ražošanai vai atjaunošanai (pavairošanai);

b) kvalitātes uzlabošanai nolūkā pavairot;

c) piedāvāšanai pārdošanai;

d) pārdošanai vai kādai citādai laišanai tirgū;

[..] Īpašnieks var dot atļauju, ievērojot nosacījumus un ierobežojumus.

[..]"

5 Minētās regulas 94. pantā, kas attiecas uz civilprasībām, kuras var tikt celtas saistībā ar tādu augu šķirnes izmantošanu, kas veido pārkāpumu, ir noteikts:

"1. Lai kurš:

a) nebūdams tiesīgs to darīt, veiktu vienu no 13. panta 2. punktā izklāstītajām darbībām attiecībā uz šķirni, kam ir piešķirta Kopienas augu šķirņu aizsardzība,

[..]

īpašnieks viņu var iesūdzēt tiesā, lai viņš novērstu šādu pārkāpumu vai samaksātu saprātīgu kompensāciju, vai veiktu kā vienu, tā otru.

2. Lai kurš tā rīkotos apzināti vai nolaidības dēļ, viņš turklāt atlīdzina īpašniekam jebkādus papildu zaudējumus, kas radušies no attiecīgās darbības. Nenozīmīgas nolaidības gadījumā šīs prasības var samazināt atbilstīgi šādas nenozīmīgas nolaidības pakāpei, tomēr ne tādā mērā, lai tās būtu mazākas nekā labums, ko tādējādi ieguvusi persona, kura izdarījusi attiecīgo pārkāpumu."

6 Valstu tiesību aktu papildu piemērošana attiecībā uz pārkāpumiem ir reglamentēta šīs pašas regulas 97. pantā, kurā ir noteikts:

"1. Ja puse, kas ir atbildīga saskaņā ar 94. pantu, sakarā ar pārkāpumu guvusi ienākumus uz īpašnieka vai tās personas rēķina, kurai piešķirtas izmantošanas tiesības, tad tiesas, kuras ir kompetentas saskaņā ar 101. vai 102. pantu, attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanu piemēro savas valsts tiesību normas, to skaitā starptautisko privāttiesību normas.

[..]"

Direktīva 2004/48

7 Direktīvas 2004/48 preambulas 17. apsvērumā ir precizēts, ka "šajā direktīvā paredzētie pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi katrā atsevišķā gadījumā ir jānosaka tā, lai pienācīgi ņemtu vērā attiecīgā gadījuma specifiku, tostarp attiecīgo intelektuālā īpašuma tiesību īpašās pazīmes un, ja vajadzīgs, to, vai pārkāpums ir izdarīts apzināti vai neapzināti".

8 Šīs direktīvas preambulas 26. apsvērumā ir noteikts:

"Lai nodrošinātu kompensāciju par tāda pārkāpuma radīto kaitējumu, ko pārkāpējs, iesaistoties kādā darbībā, ir izdarījis apzināti vai viņam ir bijis pamats apzināties, ka minētā darbība radīs šādu pārkāpumu, tiesību īpašniekam izmaksājamo atlīdzību nosaka, ņemot vērā visus attiecīgos aspektus, piemēram, tiesību īpašnieka ienākumu zudumu vai pārkāpēja negodīgi gūto peļņu un attiecīgā gadījumā tiesību īpašniekam radīto morālo kaitējumu. Gadījumos, kad ir grūti noteikt faktiski radītā kaitējuma apjomu, kā alternatīvu atlīdzības summas noteikšanai var izmantot tādus elementus kā honorārus vai maksu, ko tiesību īpašnieks būtu saņēmis, ja pārkāpējs būtu prasījis atļauju izmantot attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības. Šīs direktīvas mērķis nav paredzēt dalībvalstīm saistības noteikt soda maksu, bet gan kompensāciju, ko nosaka atbilstīgi objektīvam kritērijam, ņemot vērā tiesību īpašniekam radītos zaudējumus, piemēram, izdevumus pārkāpuma un pārkāpēja noteikšanā un meklēšanā."

9 Direktīvas 2004/48 2. panta 1. punkts ir izteikts šādi:

"Neskarot līdzekļus, kas Kopienā vai valstu tiesību aktos ir vai var tikt paredzēti, ciktāl šie līdzekļi var būt labvēlīgāki tiesību īpašniekiem, šajā direktīvā paredzētos pasākumus, kārtību un aizsardzības līdzekļus saskaņā ar 3. pantu piemēro visiem intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem, kas paredzēti Kopienas un/vai attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos."

10 Šīs direktīvas 13. pantā "Kompensācijas" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes, saņemot cietušās puses iesniegumu, piespriež pārkāpējam, kas apzināti ir iesaistījies kontrafakta darbībā vai kam ir bijis pamats apzināties, ka minētā darbība ir kontrafakta darbība, izmaksāt tiesību īpašniekam kompensāciju, kas atbilst pārkāpuma dēļ radītā kaitējuma apmēram.

Nosakot kompensācijas apjomu, tiesu iestādes:

a) ņem vērā visus attiecīgos aspektus, piemēram, cietušajai pusei radītās negatīvās ekonomiskās sekas, tostarp zaudēto peļņu, pārkāpēja negodīgi gūto peļņu un attiecīgos gadījumos arī citus faktorus, kas nav ekonomiskie faktori, piemēram, tiesību īpašniekam pārkāpuma dēļ nodarīto morālo kaitējumu;

vai

b) kā alternatīvu a) apakšpunktā minētajam attiecīgos gadījumos kaitējuma atlīdzinājumu nosaka kā vienreizēju maksājumu, pamatojoties uz noteiktiem faktoriem un noteikti ņemot vērā honorāru vai maksājumu summu, kas būtu saņemta, ja pārkāpējs būtu prasījis atļauju izmantot attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības.

2. Ja pārkāpējs ir iesaistījies kontrafakta darbībās neapzināti vai viņam nav bijis pamats to apzināties, dalībvalstis var noteikt, ka tiesu iestādes var dot rīkojumu par peļņas vai iepriekš noteiktās kompensācijas atgūšanu."

11 Minētās direktīvas 14. pantā ir paredzēts:

"Dalībvalstis paredz, ka pieņemamus un samērīgus tiesu izdevumus un citas izmaksas, kas radušās lietā uzvarējušajai pusei, parasti sedz zaudējusī puse, ja vien tas nav pretrunā ar taisnīguma principiem."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

12 *J. Hansson* kopš 1999. gada ir Kopienas augu šķirnes EU 4282 ar nosaukumu 'Lemon Symphony', kas pieder Āfrikas margrietiņu sugai, aizsardzības tiesību īpašnieks.

13 No 2002. līdz 2009. gadam *Jungpflanzen* audzēja un izplatīja ziedu šķirni *SUMOST 01* ar nosaukumu 'Summerdaisy's Alexander'.

14 *J. Hansson*, uzskatot, ka abi šie nosaukumi patiesībā atbilst vienai un tai pašai ziedu šķirnei, iesniedza pieteikumu *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas apgabaltiesa, Vācija), kurā viņš lūdza, pieņemot lēmumu par pagaidu noregulējumu, aizliegt *Jungpflanzen* minētās šķirnes tirdzniecību. Šis pieteikums, kā arī apelācijas sūdzība, kuru prasītājs pamatlietā iesniedza *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija), tika noraidīti, pamatojoties uz to, ka nebija pierādīts šķirnes 'Lemon Symphony' pārkāpums.

15 Tomēr tiesvedībā, kurā lieta tika izskatīta pēc būtības, *J. Hansson* panāca, ka *Jungpflanzen* tika piespriests atlīdzināt zaudējumus, kas viņam bija nodarīti, pārdodot ziedus 'Summerdaisy's Alexander', ar ko tika pārkāptas iepriekš minētās šķirnes aizsardzības tiesības.

16 Attiecībā uz nodarīto zaudējumu atlīdzību *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas apgabaltiesa) pirmajā instancē, pamatojoties uz Regulas Nr. 2100/94 94. pantu, *J. Hansson* piesprieda summu EUR 66 231,74 apmērā kopā ar procentiem atbilstoši tam, ko viņš no *Jungpflanzen* bija prasījis kā licences maksu par 1 512 630 aizsargājamās šķirnes vienībām, kuras tā bija pārdevusi laikposmā no 2002. līdz 2009. gadam.

17 Tomēr šī tiesa neapmierināja citus *J. Hansson* prasījumus par licences maksai pieskaitītu piemaksu, kas ir vienāda ar pusi no prasītās licences maksas likmes, proti, EUR 33 115,89, pieskaitot nokavējuma procentus, un par tiesvedības izdevumiem EUR 1 967,35 apmērā, pieskaitot nokavējuma procentus. Šī tiesa uzskatīja, ka *J. Hansson* nevarēja prasīt atlīdzinājumu pārkāpēja piemaksas veidā, kuru būtu jāmaksā atbildētājai pamatlietā, jo nedz Regulā Nr. 2100/94, nedz Direktīvā 2004/48, nedz valsts tiesībās nav paredzēta tāda atlīdzinājuma piespriešana, kam būtu sodošs raksturs.

18 Abas puses par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

19 Šīs tiesas ieskatā, nav strīda par to, ka *Jungpflanzen* ir izdarījusi pamatlietā aplūkotās aizsargājamās augu šķirnes pārkāpumu. Tomēr pusēm ir atšķirīgs viedoklis attiecībā uz saprātīgās kompensācijas par pārkāpumu apmēru, kā arī par nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu Regulas Nr. 2100/94 94. panta izpratnē.

20 *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) uzskata, ka saprātīgās kompensācijas summa ir jānosaka, ņemot vērā licences maksu, ko parasti būtu bijis jāmaksā Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam, atsaucoties uz laikposmā, kurā ir noticis pārkāpums, faktiski parakstītajiem licences līgumiem.

21 Attiecībā uz pārkāpēja piemaksas piemērošanu iesniedzējtiesa apšauba, ka Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punkts var būt par pamatu noteiktās kompensācijas automātiskai palielināšanai pēc vienotas likmes.

22 Tomēr tā uzskata, ka, veicot jebkāda veida palielināšanu, būtu jāņem vērā pārkāptās aizsargājamās augu šķirnes īpatnības, kā arī pārkāpuma praktiskās sekas. Turklāt Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzētajā saprātīgajā kompensācijā esot jāiekļauj ikgadējai atlīdzībai piemērojamie parastie procenti, kuru likme ir palielināta par pieciem procentpunktiem.

23 Tā kā iesniedzējtiesa uzskata, ka *Jungpflanzen* ir rīkojusies ļaunticīgi, tā vēlas saņemt precīzākas norādes par kārtību, kādā ir aprēķināma Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktā minētā atlīdzība par Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam nodarītajiem zaudējumiem. It īpaši rodas jautājums, vai šajā ziņā kā atsauci var izmantot tajā pašā reģionā tirgū ierasto licences maksu un vai tā ir jāpalielina, ņemot vērā ar pārkāpto aizsargājamo šķirni saistītos apsvērumus, kā arī pārkāpuma praktiskās sekas.

24 Katrā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka šīs regulas 94. panta 2. punkts nevar būt nedz par pamatu, lai tiktu noteikts palielinājums pēc vienotas likmes kā pārkāpēja piemaksa, nedz arī, lai piespriestu pārkāpuma izdarītājam atlīdzināt visus izdevumus (ceļa izdevumi, sanāksmes, ieguldītais laiks), kuri aizsargātas augu šķirnes īpašniekam ir radušies saistībā ar tiesvedību lietā pēc būtības, kā arī pagaidu noregulējuma tiesvedības izdevumus.

25 Šādos apstākļos *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai, nosakot "saprātīgu kompensāciju", kas pārkāpējam ir jāmaksā Kopienas šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 1. punkta a) apakšpunktam, jo tas veic tās 13. panta 2. punktā minētās darbības, uz ko viņam nav tiesību, un kas tiek noteikta, ņemot vērā ierasto maksu, kura šajā pašā reģionā par Regulas [Nr. 2100/94] 13. panta 2. punktā norādītajām darbībām tiek prasīta tirgū ierastā licencē, papildus vienmēr ir jānosaka noteikta vienotas likmes "pārkāpēja piemaksa? Vai tas izriet no Direktīvas [2004/48] 13. panta 1. punkta otrā teikuma?

2) Vai, nosakot "saprātīgu kompensāciju", kas pārkāpējam ir jāmaksā Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 1. punkta a) apakšpunktam, jo tas veic tās 13. panta 2. punktā minētās darbības, uz ko viņam nav tiesību, un kas tiek noteikta, ņemot vērā ierasto maksu, kura šajā pašā reģionā par Regulas [Nr. 2100/48] 13. panta 2. punktā norādītajām darbībām tiek prasīta tirgū ierastā licencē, konkrētajā gadījumā papildus ir jāņem vērā šādi apsvērumi vai apstākļi kā tādi, kas palielina kompensāciju:
   a) apstāklis, ka attiecīgā augu šķirne attiecīgajā laikposmā bija šķirne, kas, pamatojoties uz īpašām iezīmēm, bija ieguvusi tirgū īpašu stāvokli, ja tirgū ierastā licences maksa tiek noteikta, izmantojot par attiecīgo augu šķirni noslēgtos licences līgumus un veiktos norēķinus;

Ja šis apstāklis konkrētā gadījumā ir jāņem vērā:

vai kompensācijas palielināšana ir pieļaujama tikai tad, ja pazīmes, kas pamato attiecīgās šķirnes īpašo stāvokli, ir iekļautas augu šķirnes aizsardzības aprakstā?

b) apstāklis, ka attiecīgā augu šķirne brīdī, kad pārkāpjošā šķirne tika ieviesta tirgū, jau tika tirgota ar lieliem panākumiem, tādējādi pārkāpējs ietaupīja izdevumus par pārkāpjošās šķirnes ieviešanu tirgū, ja tirgū ierastā licences maksa tiek noteikta, izmantojot par attiecīgo augu šķirni noslēgtos licences līgumus un veiktos norēķinus;

c) apstāklis, ka attiecīgās augu šķirnes aizsardzības pārkāpuma apmērs laikā un attiecībā uz pārdoto vienību skaitu pārsniedza vidējo;

d) apstāklis, ka pārkāpējam – atšķirībā no licences ņēmēja – nav jābaidās, ka tas maksā licences maksu (un nevar to atprasīt), kaut arī attiecīgā šķirne, attiecībā uz kuru notiek process par spēkā neesamību, vēlāk tiek atzīta par spēkā neesošu;

e) apstāklis, ka pārkāpējam – citādi nekā tas parasti ir licences ņēmējiem – nebija pienākuma norēķināties par ceturkšņiem;

f) apsvērums, ka augu šķirnes aizsardzības tiesību īpašniekam ir inflācijas risks, kas rodas saistībā ar to, ka tiesvedība notiek ievērojamu laiku;

g) apsvērums, ka šķirnes aizsardzības tiesību īpašnieks, tā kā ir jāceļ prasība, nevar rēķināties ar ienākumiem no attiecīgās šķirnes, savukārt tas var rēķināties ar ienākumiem no licencēm, kas piešķirtas par attiecīgo šķirni;

h) apsvērums, ka augu šķirnes aizsardzības tiesību īpašniekam attiecīgās šķirnes aizsardzības pārkāpuma gadījumā ir gan vispārīgs, ar tiesvedību saistīts risks, gan arī risks, ka galu galā izpilde attiecībā uz pārkāpēju nevarēs notikt;

i) apsvērums, ka augu šķirnes aizsardzības tiesību īpašniekam attiecīgās šķirnes aizsardzības pārkāpuma gadījumā, pamatojoties uz pārkāpēja patvaļīgo rīcību, tiek atņemta brīvība noteikt, vai tas vispār grib atļaut pārkāpējam izmantot attiecīgo šķirni?

3) Vai, nosakot "saprātīgu kompensāciju", kas pārkāpējam ir jāmaksā Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 1. punkta a) apakšpunktam, jo tas veic tās 13. panta 2. punktā minētās darbības, uz ko viņam nav tiesību, ir jāņem vērā arī procenti par ik gadus nesamaksāto kompensāciju atbilstoši parastajai nokavējuma procentu likmei, kad ir jāpieņem, ka saprātīgi līgumslēdzēji būtu paredzējuši šādus procentus?

4) Vai, lai aprēķinātu "papildu zaudējumus, kas radušies no attiecīgās darbības", kas pārkāpējam ir jāmaksā Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punkta pirmajam teikumam, jo tas veic tās 13. panta 2. punktā minētās darbības, uz ko viņam nav tiesību, par pamatu ir jāizmanto ierastā maksa, kas par [minētajām] darbībām tiek prasīta tirgū ierastā licencē šajā pašā reģionā [..]?

5) Gadījumā, ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša:

a) Vai, aprēķinot "papildu zaudējumus", kas ir jāatlīdzina pārkāpējam, pamatojoties uz tirgū ierasto licenci atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punkta pirmajam teikumam, konkrētajā gadījumā ir jāņem vērā otrā jautājuma a)–i) punktā minētie apsvērumi vai attiecīgi apstākļi un/vai apstāklis, ka augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašnieks, pamatojoties uz vajadzību celt prasību, ir spiests personīgi veltīt zināmu laiku, lai pierādītu pārkāpumu un nodarbotos ar šo lietu, un saistībā ar augu šķirņu aizsardzības pārkāpumu izmeklēt šāda veida pārkāpumus, lai pamatotu tirgū ierastās maksas palielinājumu?

b) Vai, aprēķinot "papildu zaudējumus", kas ir jāatlīdzina pārkāpējam, pamatojoties uz tirgū ierasto licenci atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punkta pirmajam teikumam, ir vienmēr jāpievieno vienotas likmes "pārkāpēja piemaksa"? Vai tas izriet no Direktīvas [2004/48] 13. panta 1. punkta otrā teikuma?

c) Vai, aprēķinot "papildu zaudējumus", kas ir jāatlīdzina pārkāpējam, pamatojoties uz tirgū ierasto licenci atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punkta pirmajam teikumam, ir jāparedz procenti par ik gadus nesamaksāto kompensāciju atbilstoši parastajai nokavējuma procentu likmei, kad ir jāpieņem, ka saprātīgi līgumslēdzēji būtu paredzējuši šādus procentus?

6) Vai Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka pārkāpēja peļņa ir "papildu zaudējumi" šīs tiesību normas izpratnē, kas var tikt prasīti papildus saprātīgai kompensācijai atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 1. punktam, vai atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. panta pirmajam teikumam maksājamā pārkāpēja peļņa vainojamas rīcības gadījumā ir jāmaksā tikai alternatīvi saprātīgai kompensācijai atbilstoši 94. panta 1. punktam?

7) Vai tiesībām uz zaudējumu atlīdzību atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punktam ir pretrunā valsts tiesību normas, atbilstoši kurām augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam, atsaucoties uz materiālajām tiesībām, nav ļauts prasīt atmaksāt izdevumus, kuri ir radušies pagaidu noregulējuma tiesvedībā saistībā ar tā tiesību pārkāpumu un kurus tam ir uzlikts galīgs pienākums segt, pat tad, ja tas ir uzvarējis vēlākā tiesvedībā lietā pēc būtības saistībā ar šo pašu šķirnes aizsardzības tiesību pārkāpumu?

8) Vai tiesībām uz zaudējumu atlīdzību atbilstoši Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punktam ir pretrunā valsts tiesību normas, atbilstoši kurām cietusī persona par iztērēto laiku saistībā ar zaudējumu atlīdzības prasības ārpustiesas un tiesas norisi ārpus izmaksu noteikšanas procedūras šaurajām robežām nevar prasīt kompensāciju, ciktāl iztērētais laiks nepārsniedz parastos ietvarus?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

26 Ar saviem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot principus, kas ir piemērojami saskaņā ar Regulas Nr. 2100/94 94. pantu maksājamo atlīdzību un kompensāciju summas noteikšanai un aprēķinam.

27 Daži no šiem jautājumiem attiecas uz abu šajā pantā noteikto atlīdzinājuma veidu pašu būtību, savukārt citi konkrētāk attiecas uz elementiem, kas ir pamatā šā panta 1. punktā paredzētās saprātīgās kompensācijas aprēķinam, kā arī elementiem, kas ir pamatā šā panta 2. punktā paredzētās īpašniekam nodarīto zaudējumu atlīdzības aprēķinam.

28 Līdz ar to vispirms kopā ir jāizvērtē jautājumi par Regulas Nr. 2100/94 94. pantā paredzēto atlīdzinājumu būtību un pēc tam ir jāprecizē elementi, kas ir jāņem vērā, nosakot šā panta 1. punktā paredzēto saprātīgo kompensāciju, kā arī pārkāptās šķirnes īpašniekam nodarīto zaudējumu atlīdzību minētā panta 2. punkta izpratnē.

Par jautājumiem attiecībā uz Regulas Nr. 2100/94 94. pantā paredzētajiem atlīdzinājumiem

29 Ar pirmo jautājumu, piektā jautājuma b) punktu un sesto jautājumu iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai Regulas Nr. 2100/94 94. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir likts ar pārkāpēja piemaksu palielināt to summu, kas ir piespriesta kā atlīdzība par zaudējumiem, kuri ir nodarīti ar šīs regulas 13. panta 2. punktā minētu darbību. Turklāt tā vaicā, vai šis pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas var būt par tiesisku pamatu, lai pārkāpējam liktu atlīdzināt peļņu, ko tas ir guvis šā pārkāpuma rezultātā.

30 Pirmām kārtām no Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. un 2. punkta redakcijas izriet, ka tajā ir paredzēts tikai Kopienas augu šķirnes aizsardzības tiesību īpašniekam atlīdzināt zaudējumus, kas ir nodarīti šīs šķirnes pārkāpuma rezultātā.

31 Pirmkārt, šīs regulas 94. panta 1. punkta mērķis ir finansiāli kompensēt pārkāpēja gūto labumu, un šis labums atbilst summai, kura ir ekvivalenta maksai, ko tas nav samaksājis (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 5. jūlijs, *Geistbeck*, C-509/10, EU:C:2012:416, 40. punkts). Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka šajā tiesību normā nav paredzēta citu zaudējumu atlīdzība, kuri nav saistīti ar "saprātīgas kompensācijas" nesamaksāšanu šīs tiesību normas izpratnē (skat. spriedumu, 2012. gada 5. jūlijs, *Geistbeck*, C-509/10, EU:C:2012:416, 50. punkts).

32 Otrkārt, Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkts attiecas uz "papildu" zaudējumiem, kuri pārkāpējam ir jāatlīdzina īpašniekam tāda pārkāpuma gadījumā, kas izdarīts "apzināti vai nolaidības dēļ".

33 No tā izriet, ka šīs regulas 94. pantā ir noteiktas tiesības uz Kopienas augu šķirnes aizsardzības tiesību īpašniekam sniedzamo atlīdzinājumu, kas ir ne vien pilnīgs, bet kam ir arī objektīvs pamats, proti, tas attiecas tikai uz zaudējumiem, kuri paši par sevi izriet no pārkāpuma.

34 Tātad minētās regulas 94. pants nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tas ir tiesisks pamats, ko šis īpašnieks var izmantot, lai prasītu pārkāpējam piespriest sodoša rakstura zaudējumu atlīdzību, kuri ir noteikti pēc vienotas likmes.

35 Gluži pretēji, atlīdzībai, kas ir maksājama atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 94. pantam, ir cik vien iespējams precīzi jāatspoguļo faktiskie un konkrētie zaudējumi, kas augu šķirnes tiesību īpašniekam ir nodarīti ar pārkāpumu.

36 Otrām kārtām šāda interpretācija atbilst Direktīvas 2004/48 mērķiem, kurā ir noteikts minimālais standarts attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu vispārīgi.

37 Vispirms atbilstoši šīs direktīvas preambulas 17. apsvērumam tajā paredzētais atlīdzinājums katrā atsevišķā gadījumā ir jānosaka tā, lai pienācīgi ņemtu vērā attiecīgā gadījuma specifiku.

38 Turklāt minētās direktīvas preambulas 26. apsvērumā ir noteikts, ka atlīdzinājuma mērķis nav ieviest pienākumu paredzēt sodoša rakstura zaudējumu atlīdzību.

39 Visbeidzot, Direktīvas 2004/48 13. panta 1. punktā ir precizēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes pēc cietušā pieteikuma piespriež pārkāpējam izmaksāt pārkāpto tiesību īpašniekam atlīdzību, kas atbilst pārkāpuma dēļ faktiski nodarīto zaudējumu apmēram.

40 Šajos apstākļos Regulas Nr. 2100/94 94. pantā nav ļauts piespriest pārkāpējam vienotas likmes pārkāpēja piemaksu, kādu ir aprakstījusi iesniedzējtiesa, jo šāda piemaksa obligāti neatspoguļo pārkāptās augu šķirnes īpašniekam nodarītos zaudējumus, kaut arī Direktīvā 2004/48 nav liegts dalībvalstīm paredzēt aizsargājošākus pasākumus.

41 Tāpat šajā pantā Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašniekam nav ļauts prasīt, lai pārkāpējs atlīdzina gūto labumu un gūto peļņu. Proti, gan saprātīgā kompensācija, gan atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktam maksājamās atlīdzības summa ir jānosaka atbilstoši cietušajai personai nodarītajiem zaudējumiem, nevis atbilstoši pārkāpumu izdarījušās personas gūtajam labumam.

42 Lai gan šā panta 2. punktā ir minēts "labums, ko [..] ieguvusi persona, kura izdarījusi [..] pārkāpumu", tomēr tajā nav paredzēts, ka šis labums ir jāņem vērā, nosakot īpašniekam faktiski piešķirtā finansiālā atlīdzinājuma apmēru. Turklāt ir jāuzsver, ka, runājot par pārkāpēja iegūtā labuma atlīdzināšanas prasību, Regulas Nr. 2100/94 97. pantā ir skaidra norāde uz dalībvalstu tiesību aktiem.

43 No šiem apsvērumiem izriet, ka uz pirmo jautājumu, piektā jautājuma b) punktu un sesto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2100/94 94. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesības uz atlīdzinājumu, kas tajā ir atzītas pārkāptas aizsargātās augu šķirnes tiesību īpašniekam, attiecas uz visiem tam nodarītajiem zaudējumiem un šis pants nevar būt par pamatu nedz vienotas likmes pārkāpēja piemaksas noteikšanai, nedz konkrēti – pārkāpēja gūtās peļņas un labuma atlīdzināšanai.

Par jautājumiem, kas attiecas uz Regulas Nr. 2100/94 94. pantā paredzēto atlīdzību un kompensāciju noteikšanas kārtību

Par Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzēto saprātīgo kompensāciju

44 Ar otro un trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, kādi elementi ir jāņem vērā, lai novērtētu Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzēto saprātīgo kompensāciju. It īpaši tā vēlas uzzināt, ciktāl šā novērtējuma nolūkos ir jāņem vērā daži īpaši apstākļi.

45 Šajā Regulas Nr. 2100/94 normā ir paredzēts kompensēt pārkāpēja gūto labumu, kas atbilst maksai, kuru tas nav samaksājis īpašniekam (spriedums, 2012. gada 5. jūlijs, *Geistbeck*, C-509/10, EU:C:2012:416, 40. punkts).

46 Tiesa ir jau nospriedusi, ka šīs normas mērķis ir atlīdzināt augu šķirnes īpašniekam, kurš ir cietis pārkāpuma rezultātā, radušos zaudējumus (spriedums, 2012. gada 5. jūlijs, *Geistbeck*, C-509/10, EU:C:2012:416, 36. punkts).

47 Tātad, lai noteiktu "saprātīgo kompensāciju" šīs tiesību normas izpratnē, par aprēķina pamatu ir jāizmanto summa, kura atbilst maksai par licencētu audzēšanu (spriedums, 2012. gada 5. jūlijs, *Geistbeck*, C-509/10, EU:C:2012:416, 37. punkts).

48 Šajā nolūkā, lai noteiktu pārkāpuma gadījumā maksājamo saprātīgo kompensāciju, atbilstīgs aprēķina pamats būtu maksa, kura būtu jāmaksā par augu šķirnes licencētu audzēšanu, kā minēts Regulas Nr. 2100/94 14. panta 3. punktā.

49 Tomēr iesniedzējtiesai ir jāpārliecinās par to, vai apstākļi, uz kuriem tā ir konkrēti atsaukusies lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, atbilst tās maksas apstākļiem, ko tā vēlas izmantot par atsauci, lai noteiktu saprātīgas kompensācijas summu.

50 Šajā kontekstā ir jāprecizē, ka iesniedzējtiesai ir jāpārbauda arī, vai attiecīgā gadījumā šīs maksas summa šo apstākļu dēļ ir jāpalielina, ņemot vērā, ka katrs no tiem nevar tikt ņemts vērā vairāk par vienu reizi, jo pretējā gadījumā tiktu pārkāpts no Regulas Nr. 2100/94 94. panta izrietošais objektīva un pilnīga atlīdzinājuma princips.

51 Katrā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā attiecībā uz augu šķirnes prettiesiskas izmantošanas gadījumu ir noteikta vienīgi saprātīga kompensācija, tomēr citu zaudējumu, nevis to, kas ir saistīti ar minētās kompensācijas nesamaksāšanu, atlīdzība nav paredzēta – tādējādi no šīs kompensācijas summas ir izslēgti izdevumi, kas ir radušies augu šķirnes īpašnieku tiesību ievērošanas uzraudzībai (skat. spriedumu, 2012. gada 5. jūlijs, *Geistbeck*, C-509/10, EU:C:2012:416, 50. un 51. punkts).

52 No šīs interpretācijas izriet, ka sapratīga kompensācija šīs tiesību normas izpratnē ietver zaudējumus, kas ir cieši saistīti ar to, ka šī kompensācija nav tikusi samaksāta.

53 Šo zaudējumu skaitā ir nokavējuma procenti saistībā ar parasti maksājamās maksas nokavētu samaksu *a fortiori*, ja ir runa par līguma noteikumu, ko saprātīgi un uzmanīgi līgumslēdzēji būtu paredzējuši, ciktāl par atsauci izmantotajā maksā šādi procenti nav iekļauti.

54 Līdz ar to uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzētais "saprātīgas kompensācijas" jēdziens ir jāinterpretē tādējādi, ka papildus ierastajai maksai, kas būtu maksājama par licencētu audzēšanu, tas ietver visus zaudējumus, kuri ir cieši saistīti ar to, ka šī maksa nav tikusi samaksāta, un kuros it īpaši var ietilpt nokavējuma procentu samaksa. Iesniedzējtiesai ir jākonstatē, vai pastāv apstākļi, kuros minētā maksa ir jāpalielina, ievērojot, ka, lai novērtētu saprātīgās kompensācijas summu, katru no tiem var ņemt vērā tikai vienu reizi.

Par Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktā paredzēto nodarīto zaudējumu atlīdzību

55 Ar ceturto jautājumu, piektā jautājuma a) un c) punktu, septīto jautājumu, kā arī astoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, kādi elementi ir jāņem vērā, lai novērtētu Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktā paredzēto nodarīto zaudējumu atlīdzību. Tā it īpaši vēlas uzzināt, vai, lai novērtētu uz šā pamata piešķirtā atlīdzinājuma summu, būtu jāievēro maksa par licencētu audzēšanu un vai tiesas izdevumi, kas ir radušies pagaidu noregulējuma tiesvedībā, kā arī iespējami ārpustiesas izdevumi var tikt iekļauti atlīdzināmajos zaudējumos.

56 Pirmkārt, runājot par šīs atlīdzības apmēru, no šā sprieduma 33.–43. punkta izriet, ka Regulas Nr. 2100/94 94. pantā ir paredzēta pārkāptās augu šķirnes tiesību īpašniekam nodarīto zaudējumu pilnīga un objektīva atlīdzināšana. Lai saņemtu šādu atlīdzību, viņam ir jāsniedz pierādījumi par to, ka viņa zaudējumi pārsniedz šā panta 1. punktā paredzētajā saprātīgajā kompensācijā ietvertos elementus.

57 Šajā ziņā ierastā maksa, kas maksājama par licencētu audzēšanu, nevar *per se* būt par pamatu šo zaudējumu novērtēšanai. Proti, šāda maksa ļauj aprēķināt Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzēto saprātīgo kompensāciju un tai nav obligātas saiknes ar zaudējumiem, kas ir palikuši neatlīdzināti.

58 Katrā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka apstākļi, kuri ir attaisnojuši par licencētu audzēšanu ierasti maksājamās maksas palielināšanu, lai aprēķinātu saprātīgo kompensāciju, nevar tikt ņemti vērā vēl vienu reizi Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktā paredzētajā atlīdzībā.

59 Turklāt iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, ciktāl zaudējumi, uz kuriem pārkāptās šķirnes īpašnieks atsaucas, var tikt precīzi pierādīti un vai ir jānosaka vienotas likmes maksājums, kas vislabāk atspoguļo faktisko situāciju saistībā ar šiem zaudējumiem. Šajā kontekstā atlīdzības summai var tikt piemēroti nokavējuma procenti atbilstoši parastajai likmei, ja tas šķiet pamatoti.

60 Otrkārt, runājot par pašu atlīdzināmo zaudējumu saturu, ir jānorāda, ka Regulas Nr. 2100/94 94. pantā šajā ziņā nav ietvertas nekādas norādes. Tomēr, tā kā nav plašākas informācijas par šajā jomā spēkā esošajām valsts tiesībām, ir jāuzsver, ka Direktīvas 2004/48 14. pantā būtībā ir precizēts, ka izmaksas, kas ir radušās lietā uzvarējušajai pusei, principā sedz zaudējusī puse.

61 Tādējādi vispirms, runājot par pagaidu noregulējuma tiesvedības izdevumiem, kura notika pirms pamattiesvedības, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka prasītājam pamatlietā tika piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Līdz ar to nekas neliedz valsts tiesību aktos neparedzēt šo izmaksu atlīdzināšanu, novērtējot atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktam atlīdzināmo zaudējumu apmēru.

62 Turklāt, runājot par ārpustiesas izdevumiem, kas it īpaši ir saistīti ar laiku, ko pārkāpumā cietusī persona ir veltījusi savu tiesību īstenošanai, Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 2004/48 14. panta mērķis ir pastiprināt intelektuālā īpašuma aizsardzības līmeni, novēršot, ka kāda cietusī persona tiktu atturēta ierosināt tiesvedību, lai aizsargātu savas tiesības (skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, 77. punkts).

63 Šajos apstākļos iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai paredzamā to tiesāšanās izdevumu summa, kas var tikt atlīdzināta pārkāpumā cietušajai personai, ir tāda, ka tā var atturēt šo personu no savu tiesību īstenošanas tiesā, ņemot vērā summas, kuras šai personai paliks neatlīdzinātas kā radušies ārpustiesas izdevumi, kā arī to lietderīgumu pamatprasībai par zaudējumu atlīdzību.

64 Uz ceturto jautājumu, piektā jautājuma a) un c) punktu, septīto un astoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzēto zaudējumu summa ir jānosaka, ievērojot konkrētus elementus, ko šajā ziņā ir norādījis pārkāptās šķirnes īpašnieks, vajadzības gadījumā izmantojot vienotas likmes metodi, ja minētie elementi nav kvantitatīvi nosakāmi. Šai tiesību normai nav pretrunā nedz tas, ka izdevumi, kas ir radušies pagaidu noregulējuma tiesvedībā, kura nav noslēgusies sekmīgi, netiek iekļauti šo zaudējumu novērtējumā, nedz arī tas, ka tiesvedībā lietā pēc būtības radušies ārpustiesas izdevumi netiek ņemti vērā. Uz šo izdevumu neņemšanu vērā tomēr attiecas nosacījums, ka tiesāšanās izdevumu summa, kas var tikt atlīdzināta pārkāpumā cietušajai personai, nav tāda, ka tā var šo personu atturēt no savu tiesību īstenošanas tiesā, ņemot vērā summas, kuras šai personai paliks neatlīdzinātas kā radušies ārpustiesas izdevumi, kā arī to lietderīgumu pamatprasībai par zaudējumu atlīdzību.

Par tiesāšanās izdevumiem

65 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) **Padomes 1994. gada 27. jūlija Regulas (EK) Nr. 2100/94 par Kopienas augu šķirņu aizsardzību 94. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesības uz atlīdzinājumu, kas tajā ir atzītas pārkāptas aizsargātās augu šķirnes tiesību īpašniekam, attiecas uz visiem tam nodarītajiem zaudējumiem un šis pants nevar būt par pamatu nedz vienotas likmes pārkāpēja piemaksas noteikšanai, nedz konkrēti – pārkāpēja gūtās peļņas un labuma atlīdzināšanai;**

2) **Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzētais "saprātīgas kompensācijas" jēdziens ir jāinterpretē tādējādi, ka papildus ierastajai maksai, kas būtu maksājama par licencētu audzēšanu, tas ietver visus zaudējumus, kuri ir cieši saistīti ar to, ka šī maksa nav tikusi samaksāta, un kuros it īpaši var ietilpt nokavējuma procentu samaksa. Iesniedzējtiesai ir jākonstatē, vai pastāv apstākļi, kuros minētā maksa ir jāpalielina, ievērojot, ka, lai novērtētu saprātīgās kompensācijas summu, katru no tiem var ņemt vērā tikai vienu reizi;**

3) **Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzēto zaudējumu summa ir jānosaka, ievērojot konkrētus elementus, ko šajā ziņā ir norādījis pārkāptās šķirnes īpašnieks, vajadzības gadījumā, izmantojot vienotas likmes metodi, ja minētie elementi nav kvantitatīvi nosakāmi. Šai tiesību normai nav pretrunā nedz tas, ka izdevumi, kas ir radušies pagaidu noregulējuma tiesvedībā, kura nav noslēgusies sekmīgi, netiek iekļauti šo zaudējumu novērtējumā, nedz arī tas, ka tiesvedībā lietā pēc būtības radušies ārpustiesas izdevumi netiek ņemti vērā. Uz šo izdevumu neņemšanu vērā tomēr attiecas nosacījums, ka tiesāšanās izdevumu summa, kas var tikt atlīdzināta pārkāpumā cietušajai personai, nav tāda, ka tā var šo personu atturēt no savu tiesību īstenošanas tiesā, ņemot vērā summas, kuras šai personai paliks neatlīdzinātas kā radušies ārpustiesas izdevumi, kā arī to lietderīgumu pamatprasībai par zaudējumu atlīdzību.**

[Paraksti]